

UVODNA RIJEČ UREDNICE

Autoricu knjige i njenu porodicu poznajem već 18 godina, tako da je naša saradnja tokom pisanja ove knjige normalan slijed događaja. Prihvatila sam da budem urednica knjige s velikom željom da iskustvo i znanje Harisove mame ostane zabilježeno i pomogne i drugim roditeljima.

Od 18. maja do 10. juna 1998. godine pregledala sam 22 djece radi uključivanja u Dnevni centar za djecu s lakim i umjerenim poteškoćama “Oslo” u Centru “Vladimir Nazor” u Hrasnom, u Sarajevu. Za četvoro djece je data druga preporuka, a 18 djece je uključeno u Dnevni Centar, 10 u grupu djece s lakim poteškoćama i osmoro u grupu djece s umjerenim poteškoćama.

Haris je uključen u grupu djece s lakšim teškoćama. Njega i njegovu mamu Šemšu upoznala sam 08. juna 1998. godine, na prvom pregledu.

Ponovo listam nalaze djece Dnevnog centra od prije 18 godina i razmišljam. Haris je rođen 18. novembra 1988. godine i kad sam ga upoznala imao je 9 godina i 6 mjeseci. Sada mi je velika želja da knjiga njegove mame Šemse bude gotova za Harisov 28. rođendan i da napravimo promociju knjige u Zavodu Drin u Fojnici. Treba da se čuje glas jedne *super mame*, jedne od velikog broja super roditelja koji su prošli i prolaze sličan put.

Naslovi pojedinih poglavlja su se hronološki sami nametnuli. 30 godina zajedničkog života, ljubavi i borbe u braku, daće snagu drugim roditeljima da ostanu zajedno i pronađu svoj način života. To je jedna od najsnažnijih poruka Šemsine priče.

Autoricin smisao za lijepu riječ i poetsko nadahnuće u opisima svoje cvijetne avlije nadahnjuje.

Tekst je pun iskrenih emocija koje nikoga ne mogu ostaviti ravnodušnim, a mene su preplavile, tokom cijele naše saradnje i ponovo sam, na novi način, proživjela sa jednom divnom majkom, sve te godine.

Sjećanje na stručnjake koji su joj pomogli, a i one koji nisu je vrijedan dokument. Pri tome, gospođa Šemsa daje veći broj korisnih prijedloga, npr. da bi bilo bolje da članovi Komisije za kategorizaciju dolaze “na adresu”. Autorica prepoznaje da su uslovi kućnog okruženja najbolji uslovi za opservaciju sposobnosti djece s teškoćama i rad.

Značaj autobiografske knjige *Super mama – 30 godina života*, je i u tome što daje doprinos inkluziji osoba s teškoćama i njihovih porodica.

Model inkluzije pruža svakoj zajednici priliku da podstiče razvoj cijele zajednice kroz poštovanje i uvažavanje svakog njenog člana. Ovo ne znači izjednačavanje svih ljudi, već uvažavanje različitosti svakog pojedinca. Inkluzija se odnosi na smanjenje diskriminacije i uklanjanje barijera, te kao takva teži stalnom poboljšanju u praksi. Upravo se u ovome i sastoji vrijednost ovog modela, jer nam kroz razvoj opšte tolerancije omogućava da na osobe s onesposobljenjem ne gledamo kroz oštećenja, ograničenja i teškoće, već kroz njihove sposobnosti i interese. S druge strane, to znači da je položaj osoba s onesposobljenjem društveno uslovljen i da su društvene prepreke te koje ustvari onesposobljavaju ljude. Upravo se zato rješenje i vidi u prilagođavanju društva i stvaranju uslova da svaki pojedinac ima jednaka prava i mogućnosti bez obzira na individualne razlike.

Inkluzija promoviše aktivnosti koje pomažu djeci s teškoćama da razviju svoj puni individualni potencijal, postanu samostalni i učestvuju u široj društvenoj zajednici. U isto vrijeme, inkluzija se bori protiv diskriminacije u društvu, pomažući roditeljima da misle pozitivno o svojoj djeci sa smetnjama u razvoju i promovišući širu društvenu inkluziju.

Načini podrške inkluziji:

- promovisanje pozitivnih stavova,
- promovisanje rane intervencije,
- promovisanje pozitivnih stavova za ugledanje,
- podrška promjeni sistema u obrazovanju,¹⁵

- promovisanje inkluzivnog okruženja za učenje i podrška razvoju odgovarajuće politike.

Inkluzija u obrazovanju predstavlja veliku šansu da se u toku reforme obrazovanja usmjeri pažnja na izgradnju škole koja se oblikuje naspram potrebe učenika i društva u cjelini. Tako oblikovana škola uvažava različitost i doprinosi da se svaka individua razvija kao ličnost koja kritički prosuđuje i zaključuje, gradi svoje stavove i uvjerenja. Ovakva škola ne samo da podržava inkluziju nego individualizam izdiže iznad kolektivism, oslobađa ljudske kapacitete tako neophodne u izgradnji demokratskog društva. Inkluzija može podići kvalitet obrazovanja na viši nivo, može pomoći u borbi s diskriminacijom, i promovisati širu, socijalnu inkluziju.

Problemi socio-ekonomske prirode (nedostatak obiteljskih finansijskih izvora, nezaposlenost i slabo obrazovanje roditelja, neodgovarajuća njega i nedostatak razumjevanja šire zajednice) mogu da doprinesu pogoršanju kvaliteta života pacijenta. Ovo je posebno izraženo u nisko budžetnim i srednje budžetnim zemljama, gdje sistemi socijalnog i zdravstvenog osiguranja nisu dobro razvijeni. Inkluzivno obrazovanje može pomoći da se prekine krug siromaštva i isključenosti i omogući djeci s poteškoćama da ostanu u krugu svoje porodice i društvene zajednice.

Inkluzivni pokret treba iskoristiti za izgradnju demokratskog inkluzivnog društva. Inkluziju treba posmatrati u kontekstu etike i morala, a ono što se želi postići jeste i moralno i etično društvo. U cilju iznalaženja najadekvatnijih formi, oblika, tehnika i pravnih propisa u zaštiti osoba s onesposobljenjem, potrebno je stalno, čak i agresivno podsticanje kolektivne svijesti na nivou šire društvene zajednice, a što će ujedno dovesti i do smanjenja predrasuda prema njima.

Sarajevo, juli 2016.

Prof. dr Emira Švraka

Predsjednica Saveza udruženja osoba s cerebralnom paralizom FBiH